

SUD PRAVDE EVROPSKE UNIJE

(eng. *Court of Justice of the European Union*)

SEKCIJA: EU i države članice

TEMATSKA OBLAST: Institucije EU

PRAVNI OSNOV: Čl. 13. i 19. Ugovora o EU, čl. 251–281. Ugovora o funkcionisanju EU, Protokol br. 3 o Statutu Suda pravde EU

POVEZANI POJMOVI: [Pravni poredak Evropske unije](#), [Organi Evropske](#)

Sud pravde čini sudsku vlast u Evropskoj uniji i u saradnji sa sudovima država članica obezbeđuje poštovanje prava u tumačenju i primeni osnivačkih ugovora. Sedište Suda pravde je u Luksemburgu.

Od Suda pravde Evropske unije, kao jednog od glavnih organa EU, treba razlikovati sudska tela u njegovom sastavu:

- Sud pravde,
- Opšti sud, i
- specijalizovane sudove.

SUD PRAVDE

Sud pravde je najviša sudska instanca u pravosudnom sistemu Evropske unije. U okviru svoje nadležnosti Sud pravde odlučuje o:

- zakonitosti pravnih akata organa, službi i agencija Unije i njihovoj usklađenosti sa osnivačkim ugovorima i drugim propisima koji iz njih proizlaze,
- povredama obaveza iz osnivačkih ugovora od strane država članica,
- sporovima između država članica u vezi sa primenom osnivačkih ugovora,
- tumačenju osnivačkih ugovora i pravnih akata koje donose organi EU,
- žalbama protiv odluka Opšteg suda.

Sud pravde je sastavljen od po jednog sudije iz svake države članice. Sudije Suda pravde zajedničkom odlukom postavljaju predstavnici država članica. Za sudije mogu biti izabrana samo ona lica koja ispunjavaju uslove za imenovanje na najviše sudske funkcije u svojim državama ili koja su istaknuti pravni stručnjaci i čija je nezavisnost izvan svake sumnje. Sudije se biraju na period od šest godina, uz mogućnost ponovnog izbora. Članstvo Suda pravde se delimično obnavlja svake tri godine. Time se obezbeđuje kontinuitet rada suda i, što je veoma značajno, ujednačenost sudske prakse.

Sudijama Suda pravde u njihovom radu pomaže jedanaest opštih pravobranilaca. U skladu sa postojećom praksom šest najvećih država članica (Francuska, Nemačka, Italija, Velika Britanija, Španija i Poljska) daju po jednog opšteg pravobranioca, dok se preostalih pet biraju po utvrđenom redosledu iz manjih država članica. Postupak i uslovi za izbor opštih pravobranilaca su identični kao i za sudije Suda pravde. Osnovna funkcija opštih pravobranilaca je da na kraju postupka iznesu obrazloženo mišljenje o predmetu spora i tako pomognu Sudu u donošenju presude.

OPŠTI SUD

Ugovorom o funkcionisanju EU je predviđeno da se Opšti sud sastoji od po najmanje jednog sudije iz svake države članice, a da će tačan broj sudija biti određen Statutom suda pravde. Usvojeno rešenje je fleksibilno, jer omogućuje povećanje broja sudija bez komplikovanog postupka izmene Ugovorâ. Prema sada važećem rešenju, Opšti sud ima 47 sudija, a od 1. septembra 2019. svaka država članica će imati dvoje sudija u ovom sudu. Sudije Opšteg suda se biraju na period od šest godina, po istom postupku kao i sudije Suda pravde. Za sudije ovog suda mogu biti izabrana lica čija je nezavisnost izvan svake sumnje i koja ispunjavaju uslove za imenovanje na visoke sudske funkcije u svojim državama.

Nadležnost Opšteg suda je određena Ugovorom o funkcionisanju EU, s tim što je predviđena mogućnost da ona bude proširena Statutom Suda pravde. Opšti sud u prvom stepenu donosi rešenja u sledećim predmetima:

1. tužbe pojedinaca (fizičkih i pravnih lica) za poništaj pravnih akata organa, službi, tela i agencija Evropske unije,
2. tužbe pojedinaca protiv organa, službi, tela i agencija Unije zbog propuštanja obaveza da u odnosu na njih donesu pravne akte iz svoje nadležnosti, izuzev preporuka i mišljenja,
3. tužbe za poništaj i tužbe zbog propusta država članica protiv Evropske komisije, Evropske centralne banke, Evropskog saveta, agencija, službi i tela Evropske unije, kao i Saveta EU u odnosu na akte u oblasti državne pomoći, antidampinških mera i akte koje Savet EU donosi u okviru svojih izvršnih ovlašćenja,

4. tužbe pojedinaca protiv Unije za naknadu vanugovorne štete koju su pretrpeli zbog protivpravnih akata organa EU ili postupanjem njenih službenika u vršenju svoje funkcije,
5. protiv odluka Zavoda za intelektualnu svojinu Evropske unije i Službe za biljnu raznolikost,
6. sporovi na osnovu arbitražne klauzule sadržane u javnopravnim ili privatnopravnim ugovorima između Unije i trećih lica.
7. sporove između službenika i organa, tela, službi i agencija Evropske unije i Evropske zajednice za atomsku energiju.

Protiv presude Opšteg suda dozvoljena je žalba Sudu pravde. Žalba je ograničena samo na pravna pitanja i može se podneti zbog nenadležnosti Opšteg suda, povrede postupka ili povrede materijalnog prava.

U okviru drugostepene nadležnosti Opšti sud odlučuje po žalbama protiv odluka specijalizovanih sudova. Pravo žalbe Opštem sudu je takođe ograničeno samo na pravna pitanja. Drugostepena presuda Opšteg suda je pravosnažna. Međutim, u izuzetnim slučajevima, na predlog prvog opšteg pravobranioca, Sud pravde može da preispita presudu Opšteg suda u slučaju kada postoji ozbiljan rizik po ujednačenost sudske prakse u određenoj oblasti.

SPECIJALIZOVANI SUDOVI

Ugovorom o funkcionisanju Evropske unije je predviđeno da Savet EU i Evropski parlament mogu u redovnom zakonodavnom postupku, na predlog Evropske komisije ili Suda pravde, doneti uredbu o osnivanju specijalizovanih sudova koji će biti pridodati Opštem sudu. Tako uspostavljeni sudovi bi imali nadležnost da u prvom stepenu odlučuju o predmetima iz posebnih oblasti prava Unije.

Od specijalizovanih sudova do sada je osnovan samo Tribunal za službeničke sporove 2004. godine i funkcionisao je do 1. septembra 2016 godine. Uredbom Evropskog parlamenta i Saveta br. 2016/1192 od 6. jula 2016. godine nadležnost za postupanje u službeničkim sporovima je ponovo prenet na Opšti sud.

ISTORIJSKI OSVRT

Sud pravde je osnovan 1952. godine kao Sud pravde Evropske zajednice za uglj i čelik. Nakon osnivanja druge dve zajednice (Evropska zajednica za atomsku energiju i Evropska ekonomska zajednica), koje su imale svoje sudove, bilo je neophodno da se oformi jedan sud za sve tri zajednice. Konvencijom o određenim organima zajedničkim za Evropske zajednice uspostavljen je samo jedan sud za sve tri Zajednice, a od 1959. godine Sud dobija naziv Sud pravde Evropskih zajednica. Prva velika reforma pravosudnog sistema EU je izvršena 1988, kada je Savet, na osnovu Jedinštenog evropskog akta iz 1986. godine, doneo odluku o osnivanju Prvostepenog suda. Odluka o osnivanju novog sudskeg tela je doneta radi rasterećenja Suda pravde od velikog broja predmeta i efikasnije pravne zaštite pojedinaca. Ugovorom iz Nice (2001) predviđena je mogućnost osnivanja specijalizovanih sudova. Na osnovu ugovora iz Nice, 2004. godine je osnovan Tribunal za službeničke sporove. Najzad, Lisabonskim ugovorom (2007) Prvostepeni sud je preimenovan u Opšti sud i stvoren je pravni osnov za dodatno proširenje njegovih nadležnosti.

DELEGACIJA EVROPSKE UNIJE U REPUBLICI SRBIJI

www.europa.rs

